

Kdy by měl politik odstoupit ze své funkce?

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2005, v05-03</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PS.19a-o</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>21. – 28. 3. 2005</i>
<i>Počet respondentů:</i>	<i>1067</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>kvótní výběr</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>14. dubna 2005</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

V rámci březnového šetření jsme se mimo jiné pokusili v obecné rovině prozkoumat názory občanů na to, co je a co není slučitelné s výkonem politické funkce, respektive v jakých případech by měl politik rezignovat na svoji funkci. Všem dotázaným jsme předložili baterii otázek s různými hypotetickými problémy, se kterými by mohly být spojovány požadavky na odstoupení dotčeného politika, a požádali je, aby u každé z nich řekli, zda by v takovém případě politik měl či naopak neměl rezignovat na svoji funkci.¹

Tabulka 1: Měl by ze své funkce odstoupit politik, ... (%)

	rozhodně ano	spíše ano	spíše ne	rozhodně ne	neví
který se v opilosti dopustil výtržnosti	45	33	17	3	2
který se dopustil společensky nevhodného chování, jako např. vulgárního vyjadřování na veřejnosti	27	37	27	4	5
který byl přistižen při manželské nevěře	11	15	40	24	10
který úmyslně zalhal při veřejném vystoupení	41	41	12	1	5
který neoprávněně používal akademický nebo vědecký titul	63	27	6	1	3
který se dopustil přestupku nesouvisejícího s výkonem jeho funkce, např. výrazného překročení maximální povolené rychlosti, jízdy na červenou apod.	20	25	42	9	4
který zavinil vážnou dopravní nehodu	41	33	17	1	8
který byl odsouzen v občanskoprávním soudním řízení pro pomluvu	31	38	18	4	9

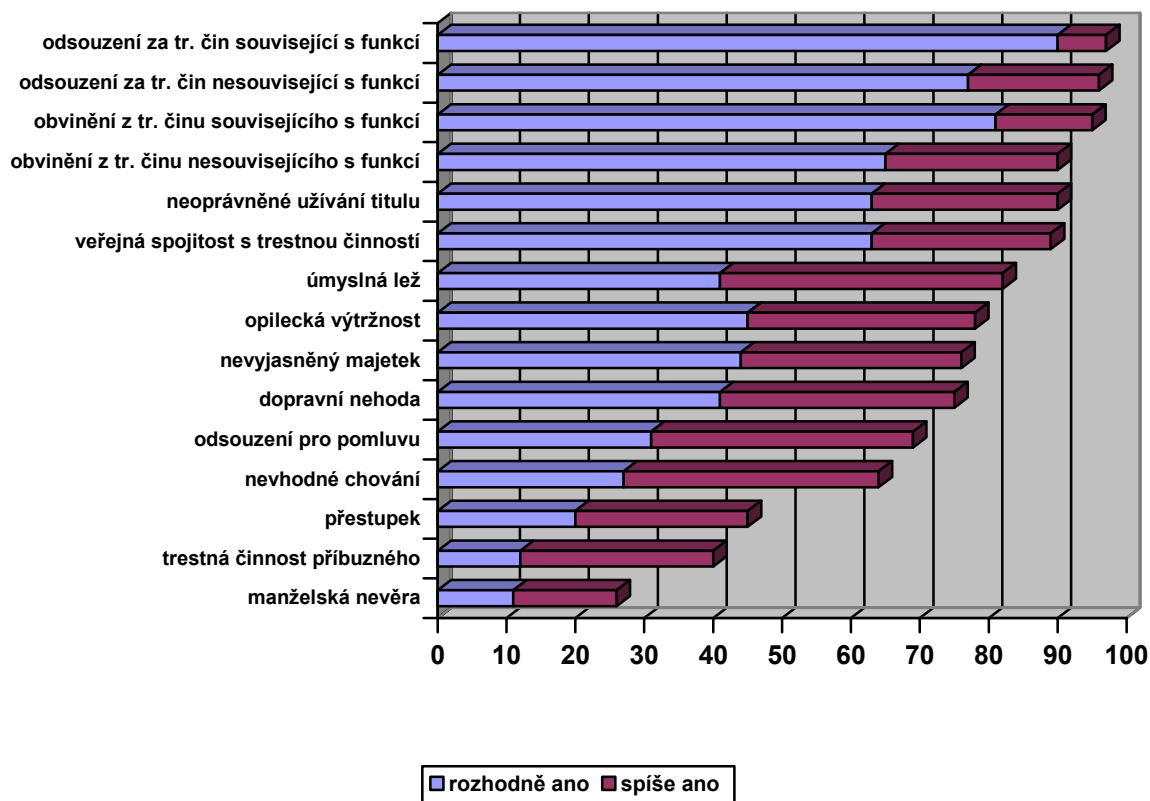
(Pokračování)

¹ Otázka: „V minulosti se objevila řada případů, kdy někteří čelní politici byli vyzýváni jinými politiky, novináři nebo i částí veřejnosti k tomu, aby odstoupili ze svých funkcí kvůli různým problémům, které se objevily v souvislosti s jejich jménem. Rádi bychom obecně věděli, jaké problémy jsou podle Vás slučitelné s výkonem vysoké funkce v politice a jaké by naopak měly vést k rezignaci příslušného politika. Myslíte si, že by ze své funkce měl odstoupit politik, ...?“ (dále viz tabulku 1)

Tabulka 1 (dokončení): Měl by ze své funkce odstoupit politik, ... (%)

	rozhodně ano	spíše ano	spíše ne	rozhodně ne	neví
který je veřejně dáván do souvislosti s nějakými nevyjasněnými finančními nebo majetkovými operacemi, ve kterých není zřejmé, zda byl či nebyl porušen zákon	44	32	14	2	8
který je veřejně dáván do souvislosti s nějakou trestnou činností	63	26	6	1	4
jehož blízký příbuzný se dopustil úmyslného trestného činu	12	28	39	10	11
který byl obviněn ze spáchání úmyslného trestného činu nesouvisejícího s jeho funkcí a politickou činností, např. z ublížení na zdraví, krádeže, pojistného podvodu apod.	65	25	7	1	2
který byl soudně shledán vinným ze spáchání úmyslného trestného činu nesouvisejícího s jeho funkcí a politickou činností	77	19	2	1	1
který byl obviněn z trestného činu v souvislosti s výkonem jeho funkce a politickou činností, např. z korupce, ze zneužití pravomoci veřejného činitele apod.	81	14	3	1	1
který byl usvědčen z trestného činu v souvislosti s výkonem jeho funkce a politickou činností	90	7	1	1	1

Graf 1: Důvod k odstoupení z politické funkce

Jak ukazují tabulka a graf 1, u většiny zkoumaných situací převažuje mínění, že by měly skončit rezignací dotčeného politika. Prakticky jednomyslný souhlas s požadavkem na odstoupení existuje v případech, kdy je politik odsouzen za trestný čin, ať už v souvislosti s výkonem své politické funkce (97 % pro, z toho 90 % „rozhodně“) či nikoli (96 % pro, 77 % rozhodně). Podobným způsobem veřejnost ovšem pohlíží už i na pouhé obvinění z trestného činu, zejména pokud jde o trestný čin související s výkonem politické funkce, kde souhlas s požadavkem na odstoupení vyjádřilo 95 % dotázaných, přičemž 81 % bylo rozhodně pro odstoupení v takovém případě. V případě obvinění z trestného činu, který nemá přímou souvislost s výkonem politické funkce, byla celková podpora rezignace (90 %) jen o málo nižší než v předchozím případě, nicméně podíl těch, kdo se pro odstoupení vyjadřovali rezolutně, byl v porovnání s výše uvedenými situacemi zřetelně nižší (65 %).

Velmi podobně, jako obvinění z trestného činu nesouvisejícího s výkonem funkce, občané vnímají i neoprávněné užívání vědeckého či akademického titulu (pro odstoupení z funkce bylo celkem 90 %, v tom 63 % rozhodně) nebo to, že je politik veřejně spojován s nějakou trestnou činností (89 % pro odstoupení, v tom 63 % rozhodně).

Za slučitelné s výkonem politické funkce více než čtyřpětinová většina veřejnosti (82 %, v tom 41 % rozhodně) nepovažuje ani úmyslné lhaní při veřejném vystupování, více než tři čtvrtiny (78 %) by za pádný důvod k odstoupení považovaly opileckou výtržnost.

V případě situace, kdy je politik veřejně dáván do souvislosti s nevyjasněnými finančními nebo majetkovými operacemi bez toho, že by bylo zřejmé, zda došlo k porušení zákona, se pro odstoupení z funkce vyslovilo 76 % dotázaných, z toho 44 % bylo rozhodně pro to, aby takový politik rezignoval. S jen nepatrně menším souhlasem se setkalo odstoupení z funkce v případě, že politik zavíní vážnou dopravní nehodu (74 % pro, v tom 41 % rozhodně). Více než dvě třetiny (69 %) občanů si myslí, že by se politik měl poroučet i tehdy, pokud je odsouzen v občanskoprávním soudním řízení pro pomluvu, 64 % dostatečný důvod k odchodu z funkce spatřuje i ve společensky nevhodném chování, jako je např. vulgární vyjadřování na veřejnosti.

Necelá polovina dotázaných (45 %) soudí, že by politik měl odstoupit ze své funkce také v případě, když se dopustí nějakého přestupku nesouvisejícího s výkonem své politické funkce, přičemž však rovná polovina respondentů vyjádřila opačné mínění. Spáchání úmyslného trestného činu někým z rodiny považuje asi polovina občanů za slučitelné s výkonem politické funkce, dvě pětiny lidí si naopak myslí, že by taková věc měla vyústit v rezignaci na politickou funkci. Relativně nejtolerantnější pak lidé v ČR mezi zkoumanými situacemi přistupují k manželské nevěře, kterou za pádný důvod k odstoupení považuje 26 % respondentů, zatímco 64 % v ní nevidí problém z hlediska výkonu politické funkce.

Podrobnější analýza podle sociodemografických znaků ukázala jen málo statisticky významných rozdílů. Z hlediska pohlaví se u žen projevil o trochu přísnější postoj k otázce manželské nevěry, společensky nevhodného chování, přestupků a dopravních nehod. Římskokatoličtí věřící a stoupenci KDU-ČSL se častěji než ostatní vyslovovali pro odstoupení politika z funkce v případě manželské nevěry. Aktuální dění týkající se osoby a rodiny premiéra Stanislava Grosse pak zřejmě ovlivnilo postoje k otázce, zda by měl politik odstoupit v případě, že je dáván veřejně do souvislosti s nejasnými finančními či majetkovými operacemi, ve kterých není zřejmé, zda byl či nebyl porušen zákon.

Pro rezignaci v takovém případě se relativně častěji vyjadřovali lidé preferující ODS (52 % z nich bylo rozhodně pro a dalších 29 % spíše pro odstoupení), naopak méně často a ne v tak rezolutní podobě se souhlas s požadavkem rezignace v takové situaci objevoval mezi voliči ČSSD (29 % uvedlo „rozhodně ano“, 43 % spíše ano).